

УДК 342.7: 316.48

Гавловська Аліна Олександрівна – старший кафедри галузевого права Херсонського державного університету.

ПРАВОВИЙ СТАТУС ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СУБ'ЄКТІВ ЗДІЙСНЕННЯ МОЛОДІЖНИХ КОМПЛЕКСНИХ ТА АДРЕСНИХ ПРОГРАМ

Стаття присвячена проблемам визначення правового статусу органів місцевого самоврядування, як суб'єктів здійснення молодіжних комплексних та адресних програм. Автор акцентує увагу, що правове регулювання молодіжних комплексних та адресних програм належить до повноважень сільського, селищного, міського голови. У даній науковій праці на основі аналізу думок вчених та законодавства досліджено також дефініцію правового статусу.

Ключові слова: правове становище, правовий статус, органи місцевого самоврядування, комплексні та адресні програми, молодіжні програми, повноваження.

Статья посвящена проблемам определения правового статуса органов местного самоуправления, как субъектов осуществления молодежных комплексных и адресных программ. Автор акцентирует внимание, что правовое регулирование молодежных комплексных и адресных программ относится к полномочий сельского, поселкового, городского головы. В данной научной работе на основе анализа мнений ученых и законодательства исследовано также дефиницию правового статуса.

Ключевые слова: правовое положение, правовой статус, органы местного самоуправления, комплексные и адресные программы, молодежные программы, полномочия.

Article is devoted to the mechanism and legal regulations as a legal category, emphasizes that this means a single functioning system of regulation to ensure the rights, freedoms and lawful interests of public persons and entities, functioning civil society and state.

Key words: mechanism, regulation, system, tools, legal regulation.

Актуальність теми. В сучасних умовах, коли досить нагальним є забезпечення прав і свобод людини в Україні, виникає необхідність дослідження правового статусу органів місцевого самоврядування як суб'єктів здійснення молодіжних комплексних та адресних програм. З'ясування природи зазначеного вище правового феномену, його сутності є першоосновою для його правильного застосування та вдосконалення в сучасному правовому полі України, а також для його істинного розуміння.

Державна молодіжна політика, що зараз існує в Україні, звичайно, потребує більш ґрунтовного дослідження, адже як і інші сфери, що розвиваються, вона не позбавлена певних проблем та прорахунків. Доводиться акцентувати, що правовий статус органів місцевого самоврядування як суб'єктів здійснення молодіжних комплексних та адресних програм відіграє у нашій молодій державі, що перебуває на етапі становлення, не останню роль та потребує дослідження, особливо тепер, коли для нас відкриваються певні перспективи європейської інтеграції.

Стан дослідження проблеми. Питання, що стосуються дефініції та структури правового статусу, завжди привертали увагу наукової спільноти.

Науковий аналіз визначення та змісту правового статусу проводили в своїх працях як вітчизняні та зарубіжні науковці, серед них хотілося би

зазначити таких, А.С. Алексєєва, С.С. Алексєєва, В.А. Бачиніна, С.В. Бобровника, Ю.А.Ведернікова, Ю.Л. Власова, В.М.Горшнева, С.Д.Гусарова, О.В.Зайчука, В.С.Ковальського, В.В.Копейчикова, , М.В.Кравчука, В.В. Лазарева, М.М. Новікова, М.М.Новікову та багато інших.

Важко зазначити такого вченого який би не досліджував у своїх працях питання правового статусу, зараз ми спробуємо перелічити лише частину тих вчених, які цікавилися цією юридичною дефініцією, в ракурсі дещо суміжних аспектів - А. Авторгов [1, с. 8], В. Галуцько [2, с. 253], В. Горбатенко [3], М. Зюблюк [3], М. Івчук [4; 5], Б. Лазарєв [6, с. 124], В. Майоров [7], С. Мандрик [8, с. 78; 9], А. Подоляка [10, с. 15], Б. Романюк [11, с. 54-60], О. Скакун [12 с. 377], Ю. Шемшученко[3] та багато інших.

Мета даної статті полягає в аналізі думок провідних вчених в галузі теорії держави та права щодо юридичного феномену правового статусу органів місцевого самоврядування як суб'єктів здійснення молодіжних комплексних та адресних програм.

Виклад основного матеріалу. Особливу вагомість для розкриття правового статусу органів місцевого самоврядування як суб'єктів здійснення молодіжних комплексних та адресних програм становить категорія правового статусу. На нашу думку, перш ніж зосередити свою увагу на зазначеній вище тематиці, слід дослідити дефініцію статусу в юридичній науці.

Для комплексності дослідження слід звернутися до етимології слова «статус» взагалі.

У енциклопедичному словнику зазначається, що статус (від латинського status – «положення, становище») – правове положення (сукупність прав і обов'язків) громадянина чи юридичної особи [13, с. 1263]. Таке поняття статусу підтверджується вченими (Ю. Шемшученко, М. Зюблюк, В. Горбатенко) у юридичній енциклопедії [3, с. 626]. Вони виділяють поняття правового статусу як сукупності прав і обов'язків фізичних та юридичних осіб.

В словнику іншомовних слів зазначено, що термін «статус», правове становище осіб або організацій, установ тощо [14, с. 634].

Якщо звернутися до тлумачного словника української мови, то там слово статус визначається як певний стан чого-небудь (становище, стан) [15, с. 420].

Хотілося б зазначити, що перші згадування про юридичний статус зустрічалися ще в працях давньоримських учених [16, с. 10-11].

На наш погляд, досить влучно в своїх творах зазначає Б. Лазарєв, що правовий статус передбачає відповіді на такі питання: органом якого рівня є той чи інший орган, до якого виду органів він належить; яке офіційне найменування органу; хто його утворює, формує особовий склад; кому він підпорядкований, підзвітний, підконтрольний; хто може скасувати, призупиняти, змінювати і опротестовувати його акти; яка юридична сила актів цього органу; які джерела фінансування; чи має він права юридичної особи [6, с. 124].

У своїх працях А. Авторгов акцентує, що правовий статус – складова загальної проблеми прав особистості. Правильна та всебічна його регламентація дозволяє громадянам здійснювати свої права та захищати законні інтереси. Адміністративно-правовий статус особи є загальним правовим статусом. До елементів адміністративно-правового статусу особи належать: правосуб'єктність, права та обов'язки, юридична відповідальність [1, с. 8].

Стародубцев А. виділяє такі блоки у правовому статусі: а) цільовий; б) структурно-організаційний; в) функції та повноваження; г) функціональний; д) відповідальність [17, с. 86].

Деякі вчені під правовим статусом розуміють сукупність прав і свобод, обов'язків і відповідальність, що встановлюють правовий стан органу чи конкретної особи в суспільстві [18, с. 217].

Хотілось би також зазначити, що деякі вчені ставлять знак рівності між такими юридичними категоріями, як «правовий статус» та «правове

становище», тобто ототожнюють їх. Це підтверджується думкою, М. Бояринцевої, яка в своїх працях акцентує увагу на тому, що «практика свідчить, що в законодавстві категорії «правовий статус» і «правове положення» (становище) не розрізняються. Ці терміни вживаються в одному й тому ж значенні, їх тотожність впливає зі значення слова статус [19, с. 156]. Ще одним підтвердженням такого висновку є тлумачення етимології слів положення, становище, статус [20, с. 85].

Ми проаналізували погляди різних учених щодо дефініції «правового статусу», співвідношення понять «правовий статус» та «правове положення», «правовий статус і компетенція», а тепер детальніше торкнемося правового статусу органів місцевого самоврядування як суб'єктів здійснення молодіжних комплексних та адресних програм.

У ході нашого дослідження, ми повністю погоджуємося з поглядами, що розкриті в працях В.В. Зубенко, що розглядав дещо суміжну з нами проблематику, він акцентує що місцеве самоврядування являє собою специфічне соціальне явище, воно тісно пов'язане з державою, державною владою, але відрізняється від останньої рядом ознак: по-перше, місцеве самоврядування це особлива форма публічної влади, яка має принципово інший характер, аніж влада державна, так якщо державна влада характеризується суверенітетом, то місцеве самоврядування – влада підзаконна, яка діє в межах і в порядку визначених законом; по-друге, місцеве самоврядування має особливий об'єкт управління, сфера його компетенції порівняно з державною владою суттєво обмежена, зазвичай компетенцію місцевого самоврядування, його органів становлять лише питання місцевого значення, пов'язані із задоволенням повсякденних потреб населення, та обмежене коло питань загальнодержавного значення, повноваження з вирішення яких делегуються органам місцевого самоврядування; місцеве самоврядування – це публічна влада територіальної громади, тобто жителів села чи добровільного об'єднання кількох сіл, селища та міста, вона має локально-просторовий характер[21, с. 85].

У плані першочергових заходів щодо реалізації Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні зазначено, що з метою підвищення ефективності взаємодії держави з інститутами громадянського суспільства і забезпечення умов їх співпраці на засадах партнерства та взаємовідповідальності: є підготовка і подання узагальненої інформації щодо участі молодіжних громадських організацій та їх об'єднань у розробленні, здійсненні державної молодіжної політики, програм, що стосуються молоді, та пропозицій щодо активізації діяльності цих організацій, об'єднань у здійсненні державної молодіжної політики, участі у програмах, що стосуються молоді [22].

Формуючи концепцію комплексних та адресних молодіжних програм необхідно враховувати соціальні, психологічні, фізіологічні особливості молоді, їх вплив на процес соціалізації молодих людей та процес реалізації молодіжної політики України, як пріоритетного напрямку діяльності держави [23, с. 11-14].

У законі України «Про місцеве самоврядування» в ст. 42 вказано, що до повноважень сільського, селищного, міського голови належить забезпечення підготовки на розгляд ради проектів програм соціально-економічного та культурного розвитку, цільових програм з інших питань самоврядування, місцевого бюджету та звіту про його виконання, рішень ради з інших питань, що належать до її відання; оприлюднює затверджені радою програми, бюджет та звіти про їх виконання [24].

Висновки: Наприкінці статті хотілося б підсумувати, що на сьогоднішній день відсутнє єдине, однозначне визначення (підхід) до поняття правового статусу, вчені, думки яких ми дослідили в цій науковій статті мають дещо свої погляди щодо правової дефініції, які, на нашу думку, не позбавленні певного раціонального аспекту.

На підставі проведеного аналізу можна зробити підсумок про те, що деякі вчені ставлять знак рівності між такими юридичними категоріями, як «правовий статус» та «правове становище», тобто ототожнюють їх.

Хотілося б підкреслити, що основним нормативно-правовим актом, який окреслює ключові положення правового статусу органів місцевого самоврядування як суб'єктів здійснення молодіжних комплексних та адресних програм є закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». У ньому, а саме в ст. 42 вказано, що до повноважень сільського, селищного, міського голови належить забезпечення підготовки на розгляд ради проектів програм соціально-економічного та культурного розвитку, цільових програм з інших питань самоврядування (молодіжних комплексних та адресних в тому числі).

На наш погляд, зроблені в цій науковій статті підсумки можуть бути використані для подальшого аналізу проблематики правового статусу органів місцевого самоврядування як суб'єктів здійснення молодіжних комплексних та адресних програм, а також для ґрунтовного дослідження дещо схожих, суміжних аспектів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Авторгов А.М. Адміністративно-правовий статус державного виконавця: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Андрій Миколайович Авторгов – Київ, 2008. – 17 с.
2. Адміністративне право України : [навчальний посібник у 4-х томах] / за заг. ред. В.В. Галуцька. – вид. друге доповнене і перероблене. – Херсон : ХМТ, 2011. – Т. 1 : Загальне адміністративне право. – 334 с.
3. Великий енциклопедичний юридичний словник / [ред.- упоряд. Ю.С. Шемшученко]. – К. : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2007. – 992 с.
4. Івчук М.Ю Адміністративно-правовий статус органів прокуратури України: дис. ... канд. юр. наук 12.00.07 / Михайло Юрійович Івчук. – Київ, 2010. – 243 с.

5. Івчук М.Ю. Адміністративно-правовий статус органів прокуратури України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Михайло Юрійович Івчук – Київ, 2011 – 18 с.

6. Лазарев Б. М. Компетенция органов управления: Правовые проблемы оформления и реализации / Б. М. Лазарев. – М. : Юрид. лит., 1972. – 280 с

7. Майоров В.В. Адміністративно-правовий статус суб'єктів протидії тероризму в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / В.В. Майоров. – Київ, 2010. – 17 с.

8. Мандрик С.І. Адміністративно-правовий статус вищих навчальних закладів МВС України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»/ С.І. Мандрик – Харків, 2010. – 18 с.

9. Мандрик С.А. Адміністративно-правовий статус вищих навчальних закладів МВС України : дис. ... канд. юр. наук 12.00.07 / Сергій Іванович Мандрик. – Х., 2010. – 207 с.

10. Подоляка А.М. Адміністративно-правовий статус Державної автомобільної інспекції МВС України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»/ А.М. Подоляка – Харків, 2004. – 17 с.

11. Романюк Б. Про правовий статус прокурорів та слідчих, які здійснюють наглядово-контрольні та методичні функції / Б. Романюк // Вісник прокуратури. – 2010. – № 6 (108). – С. 54 – 60.

12. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник / Ольга Федорівна Скакун. – Харків : Консул, 2001. – 656 с.

13. Советский энциклопедический словарь : [ок. 80000 слов] / [Абашидзе И. В., Азимов П. А., Александров А. П. и др.] ; гл. ред. А. М. Прохоров. – М. : Сов. энциклопедия, 1990. – 1632 с.

14. Словник іншомовних слів: / [Р.В. Чаговець, Г.В. Самсонов, А.М. Шлепаков, В.Ф. Пересипкін та ін.] ; гол. ред. член-кореспондент АН УРСР О.С. Мельничук – К. Київська книжкова фабрика, 1975. – 775 с.

15. Новий тлумачний словник Української мови : [у 3-х томах] / [укладачі В.В. Яременко, О.М. Сліпушко]. – К. : АКОНІТ, 2008. – Т. 3 : П-Я. – 862 с.

16. Дідич О.В. Адміністративно-правовий статус торгівців цінними паперами // дис. ... кандидата юрид. наук. – 12.00.07 / Олександр Володимрович Дідич ; Одеська національна юридична академія. – Одеса, 2004. – 175 с.

17. Стародубцев А.А. Організаційно-правові питання діяльності інспекцій особового складу щодо зміцнення законності і дисципліни в органах внутрішніх справ : дис... канд. юр. наук 12.00.07 / Андрій Андрійович Стародубцев. – Х., 1999. – 185 с.

18. Теория государства и права : [учебник] / под ред. М.М. Рассолов, В.О. Лучина, Б.С. Эбзеева. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2001. – 640 с.

19. Бояринцева М.А. Адміністративно-правовий статус громадянина України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Марина Анатоліївна Бояринцева – Київ, 2005 – 18 с.

20. Тлумачний словник української мови / укладачі: Ковальова Т.В., Коврига Л.П. – Х. : Синтекс, 2005. – 672 с.

21. Зубенко В.В. Місцеве самоврядування в Україні: зміст і законодавство / Зубенко В.В. // Теорія і практика сучасного права: матеріали І Міжн. наук. – практ. конф. (м. Херсон, 29 жовтня 2010 р.). – Херсон: Айлант, 2010. – С. 84-87.

22. Указ Президента Украины № 212/2012 «О Стратегии государственной политики содействия развитию гражданского общества в Украине и первоочередных мерах по ее реализации»: [Електронний ресурс] /

Президент України Віктор Янукович (Офіційне інтернет представительство) – 2 листопада 2013. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/ru/documents/14621.html> – Назва з екрану.

23. Гавловська А.О. Механізм формування і реалізації концепції комплексних та адресних молодіжних програм на основі врахування соціально-демографічних характеристик молоді / А.О. Гавловська // Вісник Херсонського державного університету (СЕРІЯ Юридичні науки). – 2013. – № 4, Т. 2. – С. 11-14.

24. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»: [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України – 2 листопада 2013. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр/print1383498702373186> – Назва з екрану.

25. Теорія держави і права (опорні конспекти) : навчальний посібник / [авт. – упоряд. М.В. Кравчук]. – К. : Атіка, 2003. – 288 с.